מאימתי קורין את שמע בערבין. משעה שהכהנים נכנסים לאכול בתרומתן. כהנים שנטמאו וטבלו והעריב שמשן והגיע עתם לאכול בתרומה: **עד סוף האשמורה הראשונה.** שלש הלילה כדמפרש בגמ' (דף ג.) ומשם ואילך עבר זמן דלא מקרי תו 'זמן שכיבה' ולא קרינן ביה "בשכבך" תורה אור ומקמי הכי נמי לאו זמן שכיבה לפיכך הקורא קודם לכן לא יצא ידי חובתו. אם כן למה קורין אותה בבית הכנסת כדי לעמוד בתפלה מתוך דברי תורה והכי תניא בברייתא בברכות ירושלמי. ולפיכך חובה עליו לקרותה משתחשך. ובקריאת פרשה ראשונה שאדם קורא על ממתו יצא: **עד שיעלה עמוד השחר.** שכל הלילה קרוי זמן שכיבה: **הקטר חלבים ואברים.** של קרבנות שמזרק דמן ביום: **מצותן.** להעלות כל הלילה ואינן נפסלים בלינה עד שיעלה עמוד השחר והן למטה מן המזבח דכתי' "לא ילין לבקר" (שמות לד): **חלבים.** של כל קרבנות: **אברים.** של עולה: **וכל הנאכלים ליום אחד.** כגון תודה ואשם וכבשי עצרת ומנחות ותודה: **מצותן.** זמן אכילתן: **עד שיעלה עמוד השחר.** והוא מביאן לידם עוד דכתיב בתודה "לא יניח ממנו עד בקר" (ויקרא ז) וכלם מתודה ילמדו: **אם כן למה אמרו חכמים עד חצות.** בקריאת שמע ובאכילת קדשי: **כדי להרחיק אדם מן העבירה.** ואם כן באכילה קודם זמן כדי שלא יבא לאכלן לאחר עמוד השחר ויתחייב כרת וכן בקריאת שמע לזרז את האדם שלא יאמר "יש לי עוד שהות" ובמוך כך בריסו לקמן כא. רש"י תוס' הטוה ותו' סוטה לב: ד"ה וכו' לקמן יא.

מגילה פרק ג' דף כ: מכילתא דר"י פ' בא פסחים פח: מגילה כ:

[תענית כ.]

גמ' מאימתי קורין את שמע בערבין. משעה שהכהנים נכנסים לאכול בתרומתן. **תנא היכא קאי דקתני "מאימתי" ותו מאי שנא** (א) **דתני בערבית ברישא לתני דשחרית ברישא? תנא אקרא קאי דכתיב** "בשכבך ובקומך" **והכי קתני זמן קריאת שמע דשכיבה אימת משעה שהכהנים נכנסין לאכול בתרומתן. ואי בעית אימא** (ב) **יליף מברייתו של עולם דכתיב** "ויהי ערב ויהי בקר יום אחד, אי הכי סיפא דקתני בשחר מברך שתים לפניה ואחת לאחריה ובערב מברך שתים לפניה ושתים לאחריה לתני דערבית ברישא? תנא פתח בערבית והדר תני בשחרית, עד דקאי בשחרית פריש מילי דשחרית והדר פריש מילי דערבית: אמר מר משעה שהכהנים נכנסים לאכול בתרומתן. מכדי כהנים אימת קא אכלי בתרומה משעת צאת הכוכבים, לתני משעת צאת הכוכבים? מלתא אגב אורחיה קמשמע לן דכהנים אימת קא אכלי בתרומה משעת צאת הכוכבים והא קמשמע לן דכפרה לא מעכבא כדתניא: **ובא השמש וטהר ביאת שמשו מעכבתו מלאכול בתרומה. ומאי דהאי "ובא השמש" ביאת השמש והאי "וטהר" טהר יומא הוי מגלי** של שבת בערב שבת ומסתמא גם היה קורא קריאת שמע. מכל אותן הרגלות משמע דקריאת שמע של בית הכנסת היא עיקר. והא דקאמר בירושלמי למה היו קורין בבהכ"נ וכו' אומר ר"מ שהיו רגילין לקרות ק"ש קודם תפלתם כמו שאנו רגילין לומר תאחלה ואותה ק"ש אינה אלא לעמוד בתפלה מתוך דברי תורה. ומכאן נראה מי שקורא ק"ש על ממתו שאין לברך וגם אינו צריך לקרות אלא פרשה ראשונה: **ליתני** שחרית בריש. כדתשכחן בתמיד דכתיב של בקר תחלה: **אי הכי** סיפא דקתני שחרית בריש. בשלמא דממילא אקרא "דבשכבך" ש"כ אינו מקפיד קרא אלא אק"ש. אלא א"ש דסמיך לקרא דבריתו של עולם א"כ קפיד אכל מילי א"כ סיפא דקתני ובא: **מברך** שתים לפניה וכו'. (ירושלמי) ומצא ברכות הוי כנגד "מצא ביום הגלגתי" (תהלים קיט) ולא קא חשיב ירמיה עיניהו דהשיא ברכה תקנו רבנן (כ) כדי להמתין לחבריהם בבית הכנסת. ודוקא בבית הכנסת שלהם שהיו עומדים בשלה והם ממוכיקים אבל בבתי כנסיות שלנו אין צריכין להמתין לחבריהם אלא בלילה: **ודא** קמ"ל דכפרה לא מעכבא. וא"ת הא תניא תדא זימנא במס' נגעים (פי"ד) ומייתי לה בהגרל (דף עד:) העריב שמשו אוכל בתרומה וא"ל דרגילות של מצוות לאשמועינן בקולר אף למה שמפורש בכבר* : דילמא

לחומת ירושלים אלא חייבין הן בעליו לשאת אותו לשם ולאכלו שם כדכתיב (שם י"ב) לא תוכל לאכול בשעריך כי אם לפני ה' אלהיך תאכלנו וכתיב (שם) והבאתם שמה. ודבר שאין יכול להביאו למקדש פדהו בשויו (מאחרים) [לאחרים] ואם רצה ליפלו לעצמו יש עליו לתת שמחה ומוסיף חומש כדכתיב (ויקרא כ"ז) ואם גאל יגאל איש ממעשרו וגו' והיה דמיו שווין אצלו עד עת עלותו לרגל מעלהו עמו לירושלים ומציאו לשם במאכל ובמשתה כדכתיב (דברים י"ד) ונתתה בכסף [ונר'] ונתתה הכסף בכל אשר תאוה נפשך. וחייב להתודות עליו כדכתיב בפרשת כי תבלה לעשר (שם כ"ו) ואמרת לפני ה' אלהיך ומפורש בספרי (פרשת כי תבא) ואמרת בכל לשון לפני ה' אלהיך זה וידוי מעשר ואסור באכילה וחייב מלקות ואם נטמא אסור באכילה והאוכלו חייב מלקות ואם היה שמן אסור להדליקו בנר כדכתיב (שם) ולא בערתי ממנו בטמא הרשינו ליה בין שאני טמא הוא מהור והא טמא אבל לטוך ממנו מהור ומה ששתייר ממנו לשנה הרביעית ושנה השביעית עד ערב יום טוב האחרון של פסח ליבער לבערו כדכתיב בפרשת וידוי בעיתי הקדש מן הבית ותנא בשאר סיפרי דבי רב (שם) כי תבלה לעשר יכול שהמעשרות כלין בו דוי אמר זה הפסח. מכאן אמרו ערב יו"ט האחרון של פסח של רביעית ושל שביעית היה ביעור ברביעית מפני מעשר עני שבשלישית ובשביעית מפני מעשר עני בשششית ותניא (שם בספרי ומשנה במע"ש פ"ה מ"י) בעיתי הקדש מן הבית זה מעשר שני ונטע רבעי. נתינו ללוי זה מעשר לוי וגם נתינתו זה תרומה ותרומת מעשר. לגר ליתום ולאלמנה זה מעשר עני לקט שכחה ופאה ותנן (שם במשנה) במנחות כי"ם מ"ב [האחרון] היו מתודין ואמרינן עלה בגמ' דבני מערבא ויתודה ביום ראשון של פסח כדי שיהא לו לאכול בפסח ויתודה בשחרית עד כאן מצות לאכול אלו התומרות שיש במעשר ואינן בתרומה כדתנן (כמוכים פ"ב מ"ב) יש במעשר מה שאין בתרומה שהמעשר והבכורים מעונין הבאת מקום ומעונין וידוי ואמרינן לאנן וחייבין בביעור וכו' הרי אלו במעשר ובבכורים מה שאין כן בתרומה ותנא בתוספתא (מעשר שני פ"ב) נמי חומר במעשר שני שמעשר שני קונה את הקנקנים ואמר(דמי עירובין)[דמיו ועירובין]וספק עירובין כל שהוא ומעון חומש ומעון וידוי ואסור לאנן ולא דותר לאכילה אלא בפדיון ואין מדליקין בו את הנר מה שאין כן בתרומה ואמרינן עלה (יומות דף עג) דמתני' ואלו אסורין לבער מהן בטומאה ואוכלן בטומאה עצמן ליקח לא קתני אלמא תני ושייר ואמרינן (שם דף עד) אמר ריש לקיש משום ר' סימאי מנין למעשר שני שנטמא שטוהר לאוכל בטומאה שנאמר (דברים כיא) ולא נתתי ממנו למת וכו' התרומה נקראת קדש כדכתיב (שם) ואיש כי יאכל קדש בשגגה ובבטורות (דף יד) ג' שני (דברים כ"ב) רק קדשיך אלו התרומות*) והתומרות ששיגן בה ואינן במעשר שאם יאכלנה זר במזיד חייב מיתה בידי שמים ואם בשוגג משלם קרן וחומש כדכתיב (ויקרא כ"ב) ואיש כי יאכל קדש בשגגה ואמי' הכהן עצמו אם יאכלנה מטמא חייב מיתה כדכתיב (שם) ומתו בו כי יחללוהו ותניא (סנהדרין דף פג) ואלו שהן במיתה בהן מטמא שאכל תרומה מדוכה כו' ואינן מועיל בה הפדיון כלום ואינו מוציאה מקדושתה ולא תהא מותרת לישראל לעולם אלא אשרה היא עליו מכל מקום לבר מאשת כהן ועבדיו

גליון הש"ס במתני' כדי להרחיק עי' תוס' קס"ק ע"ב ד"ה אמר רבא: **בתוס'** מכרך ט' כדי להמתין לחבריהם ט' עי' תוס' לקמן ד ע"ב ד"ה דתרי"ו. **וכתוס'** כ"ז ע"ב ד"ה ולכתא. **ובמגילה כא ע"ב תוס'** ד"ה כיון: **בהגהה** מוסרי"ב אחר מלת סכל. ועי"ש ניעון נ"ד ע"ב תוס' ד"ה תלמוה.

*) לפנינו הגי' התמהרות והיא מוכרחת ודברי רבינו נ"ש ונמי' ספרי ראה פיסקא ע"ז לפי הטעם: **פיסקא רע"ח בתרומה ט':**

* **גלע"ד** - לפי תשובה ראשונה ⓐ - "בשכבך ובקומך הוי תשובה לב' השאילות 1) היכא קאי (ללמוד החובה)? אקרא קאי 2) למה הקדימו דערבית ברישא? משום שהוזכר "בשכבך" ברישא
לפי תשובה השניה ⓑ (אי בעית אימא) הפסוק ד "בשכבך ובקומך" מלמד רק חובת הקריאה אבל סדר המשניות (למה הקדימו דערבית ברישא) נלמד ממקור אחר והיינו מהפסוק דבריתו של עולם "ויהי ערב ויהי בקר"

מאימתי קורין את שמע בערבין. משעה שהכהנים נכנסים לאכול בתרומתן. כהנים שנטמאו וטבלו והעריב שמשן והגיע עתם לאכול בתרומה: **עד סוף האשמורה הראשונה.** שלש הלילה כדמפרש בגמ' (דף ג.) ומשם ואילך עבר זמן דלא מקרי תו 'זמן שכיבה' ולא קרינן ביה "בשכבך" תורה אור ומקמי הכי נמי לאו זמן שכיבה לפיכך הקורא קודם לכן לא יצא ידי חובתו. אם כן למה קורין אותה בבית הכנסת כדי לעמוד בתפלה מתוך דברי תורה והכי תניא בברייתא בברכות ירושלמי. ולפיכך חובה עליו לקרותה משתחשך. ובקריאת פרשה ראשונה שאדם קורא על ממתו יצא: **עד שיעלה עמוד השחר.** שכל הלילה קרוי זמן שכיבה: **הקטר חלבים ואברים.** של קרבנות שמזרק דמן ביום: **מצותן.** להעלות כל הלילה ואינן נפסלים בלינה עד שיעלה עמוד השחר והן למטה מן המזבח דכתי' "לא ילין לבקר" (שמות לד): **חלבים.** של כל קרבנות: **אברים.** של עולה: **וכל הנאכלים ליום אחד.** כגון תודה ואשם וכבשי עצרת ומנחות ותודה: **מצותן.** זמן אכילתן: **עד שיעלה עמוד השחר.** והוא מביאן לידם עוד דכתיב בתודה "לא יניח ממנו עד בקר" (ויקרא ז) וכלם מתודה ילמדו: **אם כן למה אמרו חכמים עד חצות.** בקריאת שמע ובאכילת קדשי: **כדי להרחיק אדם מן העבירה.** ואם כן באכילה קודם זמן כדי שלא יבא לאכלן לאחר עמוד השחר ויתחייב כרת וכן בקריאת שמע לזרז את האדם שלא יאמר "יש לי עוד שהות" ובמוך כך בריסו לקמן כא. רש"י תוס' הטוה ותו' סוטה לב: ד"ה וכו' לקמן יא.

גמ' מאימתי קורין את שמע בערבין. משעה שהכהנים נכנסים לאכול בתרומתן. **תנא היכא קאי דקתני "מאימתי" ותו מאי שנא דתני בערבית ברישא לתני דשחרית ברישא? תנא אקרא קאי דכתיב** "בשכבך ובקומך" **והכי קתני זמן קריאת שמע דשכיבה אימת משעה שהכהנים נכנסין לאכול בתרומתן. ואי בעית אימא יליף מברייתו של עולם דכתיב** "ויהי ערב ויהי בקר יום אחד, אי הכי סיפא דקתני בשחר מברך שתים לפניה ואחת לאחריה ובערב מברך שתים לפניה ושתים לאחריה לתני דערבית ברישא? תנא פתח בערבית והדר תני בשחרית, עד דקאי בשחרית פריש מילי דשחרית והדר פריש מילי דערבית: אמר מר משעה שהכהנים נכנסים לאכול בתרומתן. מכדי כהנים אימת קא אכלי בתרומה משעת צאת הכוכבים, לתני משעת צאת הכוכבים? מלתא אגב אורחיה קמשמע לן דכהנים אימת קא אכלי בתרומה משעת צאת הכוכבים והא קמשמע לן דכפרה לא מעכבא כדתניא: **ובא השמש וטהר ביאת שמשו מעכבתו מלאכול בתרומה. ומאי דהאי "ובא השמש" ביאת השמש והאי "וטהר" טהר יומא הוי מגלי** של שבת בערב שבת ומסתמא גם היה קורא קריאת שמע. מכל אותן הרגלות משמע דקריאת שמע של בית הכנסת היא עיקר. והא דקאמר בירושלמי למה היו קורין בבהכ"נ וכו' אומר ר"מ שהיו רגילין לקרות ק"ש קודם תפלתם כמו שאנו רגילין לומר תאחלה ואותה ק"ש אינה אלא לעמוד בתפלה מתוך דברי תורה. ומכאן נראה מי שקורא ק"ש על ממתו שאין לברך וגם אינו צריך לקרות אלא פרשה ראשונה: **ליתני** שחרית בריש. כדתשכחן בתמיד דכתיב של בקר תחלה: **אי הכי** סיפא דקתני שחרית בריש. בשלמא דממילא אקרא "דבשכבך" ש"כ אינו מקפיד קרא אלא אק"ש. אלא א"ש דסמיך לקרא דבריתו של עולם א"כ קפיד אכל מילי א"כ סיפא דקתני ובא: **מברך** שתים לפניה וכו'. (ירושלמי) ומצא ברכות הוי כנגד "מצא ביום הגלגתי" (תהלים קיט) ולא קא חשיב ירמיה עיניהו דהשיא ברכה תקנו רבנן כדי להמתין לחבריהם בבית הכנסת. ודוקא בבית הכנסת שלהם שהיו עומדים בשלה והם ממוכיקים אבל בבתי כנסיות שלנו אין צריכין להמתין לחבריהם אלא בלילה: **ודא** קמ"ל דכפרה לא מעכבא. וא"ת הא תניא תדא זימנא במס' נגעים (פי"ד) ומייתי לה בהגרל (דף עד:) העריב שמשו אוכל בתרומה וא"ל דרגילות של מצוות לאשמועינן בקולר אף למה שמפורש כבר* : דילמא

מאימתי קורין וכו'. פי' רש"י ואנן היכי קרינן מבעוד יום ואין אנו ממתינין לצאת הכוכבים כדמפרש בגמ' על כן פירש רש"י שקריאת שמע שעל המטה עיקר והוא לאחר צאת הכוכבים. והכי איתא בירושלמי אם קרא קודם לכן לא יצא ואם כן למה אנו מתפללין קריאת שמע בבית הכנסת כדי לעמוד בתפלה מתוך דברי תורה. אימא לפירושו הלא אין העולם רגילין לקרות סמוך לשכיבה אלא פרשה ראשונה (לקמן דף ס:) ואם כן שלש פרשיות היה לו לקרות. ועוד קשה דלריך לברך בקריאת שמע שתים לפניה ושתים לאחריה בערבית. ועוד דאותה קריאת שמע סמוך למטה איננה אלא בשביל המזיקין כדאמר בסמוך (דף ה.) "ואם תלמיד חכם הוא אינו צריך". ועוד קשה דא"כ פסקינן כרבי יהושע בן לוי דאמר "תפלות באמצע תקנום" פי' באמצע בין שני קריאת שמע בין קריאת שמע של שחרית ובין ק"ש של ערבית. ואנן קיי"ל כר' יוחנן דאמר לקמן (דף ז:) "איזהו בן העולם הבא זה הסומך גאולה של ערבית לתפלה"? לכן פי' ר"ת דאדרבה קריאת שמע של בית הכנסת עיקר. ואם תאמר היאך אנו קורין כל כך מבעוד יום. ויש לומר דקיימא לן כרבי יהודה דאמר בפרק תפלת השחר (דף כו.) דזמן תפלת מנחה עד פלג המנחה דהיינו אחד עשר שעות פחות רביע ומיד כשיכלה זמן המנחה מתחיל זמן ערבית. ואם תאמר היאך אנו מתפללין תפלת מנחה סמוך לחשכה ותפילו לאחר פלג המנחה. יש לומר דקיימא לן כרבנן דאמרי זמן תפלת המנחה עד הערב ואמרינן לקמן (דף כז.) הסתם דלא אמר הלכתא לא כמר ולא כמר דעבד כמר עבד ודעבד כמר עבד. מכל מקום קשיא דהוי כאחרי קולי דסתמן דהלדי שהרי מאיזה טעם אנו מתפללין ערבית מיד לאחר פלג המנחה משום דקיימא לן דשעת המנחה כלה לדברי רבי יהודה ומיד הוי זמן ערבית וזמן תפלה כלילה. לא קיימא לן כרבי יהודה אלא כרבנן. על כן אומר ר"י דודאי קריאת שמע של בית הכנסת עיקר ואנו מתפללין ערבית מבעוד יום כביכול ואנו אומרים כאן לקרשים הפסוק הראשון שאלה בו הדבר ברחיצה בלבד הוא מיוחד למעשר והפסוק השני שהצריכו לביאת השמש הוא מיוחד לתרומה אבל קדשי המזבח אין מותר לו לאכול אלא א"כ הביא הכפרה שהוא מתחייב בה ואז תהי כפרתו נמורה כדכתיב וכפר עליה הכהן וטהרה: ואני אפרש לך עיקר גדול שלמדונו רבותינו ז"ל כי אלו הג' דברים המעשר והתרומה והקדשים כל אחד ואחד יש לו יתרון ויש בו דומיה שהוא מיוחדת לו ולתי חבריו ואע"פ ששלשתן קראן הכתוב קדשים. המעשר כבר נאמר בו (דברים כ"ו) בערתי הקדש מן הבית ויש בו דומיה שאין מותר לאכלו רק

א א מיי' פ"ח מהלכות ק"ש הלכה ט' סמ"ג עשין י"ח טור וש"ע או"ח סימן רל"ה סעיף ג': **ב** ב ג מיי' וסמ"ג שם עשין"ע שם סעיף ג': **ג** ד מיי' פ"ד מהל' מעשה קרבנות הלכה כ' סמ"ג עשין (קכ"ג) [קפ"ג]: **ד** ה מיי' פ"ו שם הלכה ח' [סמ"ג שם]: **ה** ו מיי' פ"ח מהל' ק"ש הלכה ה' סמ"ג עשין י"ט עשין"ע או"ח סי' כ"ח וכסי' רל"ו סע"ח: **ו** ז מיי' פ"ז מהל' תרומות ה"ב [סמ"ג לאוין רל"ז]:

רב נסים גאון

גמ' ובא השמש וטהר ביאת שמשו מעכבתו מלאכול בתרומה. מכלל דתאי דכתב רחמנא (ויקרא כ"ב) ואחר יאכל מן הקדשים אינו מיוחד אלא בתרומה בלבד אבל דבר שהוא למעלה היומנה מן הקדשים אינו מותר לטמא לאוכלן לאחר ביאת השמש בלבד אלא אסור הוא כל אותה הלילה לאכול בקדשים עד שיבא היום ויביא כפרתו ואז יהא מותר בקדשים ואיתא פפרשא במסכת יבמות בפ' הערל (דף עד) והכי אמרי הא דתנן סבל ולעה אוכל במעשר העריב שמשו אוכל בתרומה הביא כפרתו אוכל בקדשים מנלן אמר רבא אמר רב חסדא ג' קראי כתיב כתיב (ויקרא כ"ב) לא יאכל מן הקדשים כי אם רחץ בשרו במים תלה הדבר ברחיצ'בלבד וכתי' (שם) ובא השמש וטהר (ואחר יאכל מן הקדשים) תלה הדבר גם בביאת אור השמש והיא שעת יציאת הכוכבים וכתיב (שם י"ב) וכפר עליו הכהן וטהרה תלה בטיהרי' הטהר' גם בהקרבת קרבן ואלו המקראות היו נראין כסותרין זה את זה ולפי שאי אפשר להיות דברי הכתובין סותרין זה את זה כי כלם נכתבים למבין העתיקו לנו קדמונינו פירושם והעמידו לנו כל אחד ואחד מאו המקראות בדבר שהוא מיוחד לו ואמרו הא כיצד כאן למעשר כאן לתרומה כאן לקדשים הפסוק הראשון שאלה בו הדבר ברחיצה בלבד הוא מיוחד למעשר והפסוק השני שהצריכו לביאת השמש הוא מיוחד לתרומה אבל קדשי המזבח אין מותר לו לאכלן אלא א"כ הביא הכפרה שהוא מתחייב בה ואז תהי כפרתו נמורה כדכתיב וכפר עליה הכהן וטהרה: ואני אפרש לך עיקר גדול שלמדונו רבותינו ז"ל כי אלו הג' דברים המעשר והתרומה והקדשים כל אחד ואחד יש לו יתרון ויש בו דומיה שהוא מיוחדת לו ולתי חבריו ואע"פ ששלשתן קראן הכתוב קדשים. המעשר כבר נאמר בו (דברים כ"ו) בערתי הקדש מן הבית ויש בו דומיה שאין מותר לאכלו רק

תוס' מאימתי

- האם יוצאים ידי חובת ק"ש של ערבית ע"י ק"ש שקורין בבית הכנסת מבעוד יום
- מה מקומה דק"ש על המטה

מבנה בתוס' הנ"ל

◇ דעות בענין הנ"ל
△ סדרה של קושיות על שיטת רש"י

נושא

זמן ק"ש של ערבית
א.- תחילת זמנה
ב.- סוף זמנה
(3 דעות במש' בענין סוף זמנה)

נושא

ב' שאלות:
1. כדי לשאול מאימתי קורין שמע: קודם צריכים מקור שקיים חיוב לקרא ק"ש (ואז לשאול מאימתי) מהו אותו מקור
2. למה דנים בק"ש של ערבית לפני ק"ש של שחרית

*ג"ל - למרות שמתפללין מנחה אחר פלג (דקיי"ל כרבנן)

**ש"ל ועד ההוא שעה היה זמן מנחה

נושא / מבנה

◇ ב' גישות לגלות פירוש הפסוק: "ובא השמש וטהר"

*יש להמתין לחבר בכל תפלה

---

* עי' תוס' ד"ה מאימתי בענין זה

*בתוס' הרא"ש מובא דלא היו קורין אותה בברכותיה

[וע' תוס' זבחי' כח.ד"ה אמר ותוס' מנחות נב. ד"ה כלם]

הגהות הב"ח

(א) גמ' דתני דערבי' כריש"ס:

*גלע"ד דליומד חובת קריאה הוא בנוסף לכך שלומדים מכאן סדר המשניות (עי' תוס' ד"ה אי הכי)

** סוגריים לשם דילוג כדי להקל על הקריאה

כלים פ"ח

נגעים פרק י"ד מ"ב ע' תמוד

ויקרא כב: ז ובא השמש וטהר ואחר יאכל מן הקדשים

עיין גירסת הגלוזים בספר המאור

[עי' תוס' זבחי' כח.ד"ה אמר ותוס' מנחות נב. ד"ה כלם]